

คอตีบ (Diphtheria)

ปี พ.ศ. 2548 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยโรคคอตีบ จำนวน 1 ราย และเสียชีวิต ผู้ต้องสงสัย 1 ราย ไม่เสียชีวิต อัตราป่วยมีแนวโน้มลดลง (รูปที่ 1)

ผู้ป่วยเป็นเพศชาย อายุ 2 ปี อยู่ที่บ้านห้วยต้ออง อำเภอสระเคา จังหวัดสงขลา เริ่มป่วยวันที่ 13 มิถุนายน 2549 มีอาการไข้ มีแผ่นฝ้าขาวที่คอหอยส่วนหลัง (Posterior pharynx) มีอาการแทรกซ้อน Airway obstruction เข้ารับรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ วันที่ 16 มิถุนายน 2549 ได้รับการรักษาด้วย Diphtheria Antitoxin ขนาด 80,000 Unit และได้รับยา PGS 1.5 แสนต่อกิโลกรัม ผู้ป่วยมีอาการไม่ดีขึ้น เสียชีวิตในวันที่ 19 มิถุนายน 2549 เก็บ Throat Swab ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบเชื้อ *Corynebacterium diphtheria* toxicogenic strain มารดาให้ประวัติว่าได้รับวัคซีนเพียงครั้งเดียว เมื่ออายุ 2 เดือน แต่ไม่มีบัตรสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ก่อนป่วยมารดาไม่เคยพาผู้ป่วยเดินทางไปไหน เก็บ Throat Swab ผู้สัมผัสในครัวเรือน 7 รายพบเชื้อ *Corynebacterium diphtheria* toxicogenic strain 2 ราย (ในบิดาและพี่สาว) การควบคุมโรค ได้จ่ายยาผู้สัมผัสร่วมบ้านจำนวน 7 รายและติดตามการกินยาจนครบ 7 วัน หลังจากนั้นทำ Throat Swab ซ้ำ ผลการตรวจไม่พบเชื้อ นอกจากนี้เก็บ Throat Swab ผู้สัมผัสในชุมชน จำนวน 8 ราย ผลการตรวจไม่พบเชื้อ ทำการสำรวจเด็กในหมู่บ้านที่เกิดโรคมะเร็งที่อายุต่ำกว่า 12 ปี จำนวน 92 คน เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 38 คน (อยู่ระหว่างการให้วัคซีน 24 คน และ ได้รับไม่ครบหรือไม่ได้รับ จำนวน 14 คน) และ เด็กอายุ 6 - 12 ปี จำนวน 54 คน (ได้รับวัคซีนครบ 5 คนและประวัติการได้รับวัคซีนไม่ชัดเจน 49 คน) จึงให้วัคซีนกระตุ้นในเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปีจำนวน 72 คนทั้งหมด นอกจากนี้ ทำการสำรวจเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปีในบ้านอื่น แต่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน พบว่า มีจำนวน 416 คน แต่ได้รับวัคซีนเพียง 168 คน เท่านั้น ที่เหลือยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจึงให้วัคซีนจนครบและให้สุศึกษา ประชาสัมพันธ์เนื่องจากการควบคุมของการได้รับวัคซีนอยู่ในระดับต่ำ

ผู้ต้องสงสัย 1 ราย เป็นเพศหญิง อายุ 40 อยู่หมู่ 6 ตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เริ่มป่วยวันที่ 19 ตุลาคม 2548 ด้วยอาการไข้ ครั่นเนื้อครั่นตัว เข้ารับการรักษาที่คลินิก อาการไม่ดีขึ้นจึงไปรักษาที่โรงพยาบาลวังสะพุงในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2548 ด้วยอาการ ไข้สูง เจ็บคอ กลืนลำบาก ปวดหูทั้ง 2 ข้าง แพทย์ตรวจพบแผ่นฝ้าขาวที่ทอนซิล 2 ข้าง เก็บตัวอย่าง nasopharyngeal swab จากผู้ป่วยและผู้สัมผัสใกล้ชิด

รวม 5 ราย ส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ แต่ไม่พบเชื้อ ประวัติการได้รับวัคซีนในผู้ป่วยไม่ทราบ
 ก่อนป่วยระหว่างวันที่ 8 - 16 ตุลาคม 2548 เดินทางไปจังหวัดระยองเพื่อขายล็อตเตอรี่ กับเพื่อนบ้าน 4 - 5
 คน ไม่สามารถระบุแหล่งที่ผู้ป่วยได้รับเชื้อ ควบคุมโรคโดยให้ยา Erythromycin แก่ผู้สัมผัสใกล้ชิด
 9 คน ค้นหาผู้ป่วยในชุมชน ไม่พบผู้ป่วยรายใหม่ สำนวความครอบคลุมการได้รับวัคซีน DTP ติดตามให้
 วัคซีน ในรายที่ได้รับไม่ครบ และประสานกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง เพื่อการเฝ้าระวังโรค ต่อ
 ไป

ผู้เรียบเรียง: อมรา ทองหงษ์

Fig. 1 Reported Cases of Diphtheria per 100,000 Population, by Year, Thailand, 1996 - 2005.

